

Utlåtande 2005:117 RIII (Dnr 314-1248/2005, 314-5213/2004)

Den europeiska mobilitetsveckan och "I stan utan min bil"

Inbjudan från Naturvårdsverket och Vägverket. Redovisning av gatu- och fastighetsnämndens förslag på fortsatt arbete med kampanjerna

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen uppmanas att underteckna manifestet för 2005 års kampanjer "I stan utan min bil" och "Den europeiska mobilitetsveckan" samt att staden deltar i den utsträckning som berörda nämnder bedömer möjligt.
2. Trafiknämnden uppmanas att samordna stadens deltagande i kampanjerna.
3. Övriga berörda nämnder uppmanas att delta i kampanjerna inom ramen för sina respektive ansvarsområden och ordinarie budgetar.
4. Som svar på gatu- och fastighetsnämndens redovisning till fortsättning av arbetet med den europeiska mobilitetsveckan hänvisas i övrigt till vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Föredragande borgarrådet Leif Rönngren anför följande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i september 2004 att Stockholms stad skulle delta i kampanjerna "I stan utan min bil" och "Den europeiska mobilitetsveckan" samt att gatu- och fastighetsnämnden skulle ansvara för den fortsatta handläggningen av ärendet.

Gatu- och fastighetsnämnden har nu gjort en utvärdering av arbetet under mobilitetsveckan 2004. Kampanjen i Stockholm inriktades på folkhälsa, säkerhet och fördelarna med att gå och cykla och genomfördes i samverkan med flera förvaltningar inom staden och externa intressenter och organisationer. Under kampanjveckan arrangerades bland annat ett antal seminarier och under kampanjdagen "I stan utan min bil" stängdes en del av Hornsgatan av för trafik. Nämndens kostnader för mobilitetsveckan uppgick enligt ärendet till 1,3 mnkr.

Nämndens erfarenheter av deltagandet i mobilitetsveckan är goda och nämndens bedömning är att mobilitetsveckan är en viktig del i arbetet mot ett mer långsiktigt hållbart resande. Stockholmarnas inställning till 2004 års kampanj har enligt USK:s mätningar i huvudsak varit positiva. Gatu- och fastighetsnämnden har därför i december 2004 beslutat att inleda en planering inför en utökad kampanj under mobilitetsveckan 2005. Ambitionen är att förbättra samarbetet med övriga nämnder och andra berörda. Gatu- och fastighetsnämnden föreslår därför "kommunfullmäktige att rekommendera stadens nämnder att delta".

I mars 2005 inkom en inbjudan att delta i den europeiska mobilitetsveckan "I stan utan min bil" samt en inbjudan från Naturvårdsverket och Vägverket, *bilaga 3*, att delta i ovan nämnda kampanjer. Huvudtemat för årets kampanjer är enligt inbjudan "Smarta pendlare". Manifestet för 2005 års kampanjer finns bilagt i ärendet, *bilaga 4*.

Remisser

Inbjudan från Naturvårdsverket och Vägverket samt redovisningen från gatu- och fastighetsnämnden har remitterats till stadsledningskontoret. Kontoret har valt att besvara båda remisserna i ett tjänsteutlåtande. Gatu- och fastighetskontorets redovisning angående förslag till fortsättning på Mobilitetsveckan har också remitterats till idrottsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Gatu- och fastighetsnämndens redovisning finns i *bilaga 2*.

Stadsledningskontorets bedömning är att de allmänna riktlinjerna för kampanjerna stämmer väl överens med stadens arbete att göra Stockholm till en ekologiskt hållbar stad och tillstyrka att kommunfullmäktige fattar beslut om att delta i kampanjen och underteckna manifestet.

Idrottsnämnden beslutade att bifalla stadens fortsatta deltagande i kampanjerna. Nämnden instämmer i att Mobilitetsveckan kan vara en del i ett arbete mot ett mer långsiktigt hållbart resande. Nämnden avser att fortsätta

medverka i Mobilitetsveckan och anser vidare att detta är ett bland flera sätt att sätta fokus på en bra miljö och ändrade motions- och fritidsvanor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrkte stadens fortsatta deltagande i kampanjerna. Till skillnad från vad gatu- och fastighetskontoret redovisar anser miljö- och hälsoskyddsnämnden att det är för lång tid med en vecka och föreslår två dagar. Då kan en kraftsamling ske och fler aktörer kan involveras under kampanjdagen den 22 september 2005.

Mina synpunkter

I gatu- och fastighetskontorets redovisning av kampanjdagen under 2004 framgår det klart att "I stan utan min bil" var ett lyckat arrangemang och mycket uppskattat av stockholmarna. Genom att under en dag stänga av en huvudgata mitt i staden kan vi på ett väldigt konkret sätt visa på och beskriva en del av de problem som finns i en storstad. På en väldigt begränsad yta ska en mängd olika trafikslag samsas, vilket leder till trängsel, buller, luftföroreningar och klimatpåverkan. Det framgår klart i redovisningen att avstängningen av en del av Hornsgatan fick stor uppmärksamhet samtidigt som kampanjen nådde ut med sitt budskap. I sammanhanget är det dock viktigt att påpeka att avstängningen måste föregås av information i god tid, där även alternativa färdvägar föreslås.

Genom att delta i Mobilitetsveckan och kampanjen kan vi på ett tydligt sätt sätta fokus på viktiga och strategiska frågor. Vi kan väcka debatt och skapa opinion kring vad som behöver förändras för att förbättra miljön i staden och på vilket sätt vi kan underlätta, förbättra och främja fler alternativ till bilen som transportmedel. Det handlar inte om att bilen skulle vara "boven i dramat" utan hur vi, som är ansvariga för trafik- och stadsplanering, kan skapa bättre förutsättningar för medborgarna att resa, bo och vistas i vår stad. Ibland är bilen oundgänglig, men vid andra tillfällen finns det bättre alternativ. I samband med kampanjen kan vi lyfta fram nödvändiga åtgärder och visa på hur staden planerar för att underlätta och förbättra för bilisterna, kollektivtrafikresenärerna, cyklisterna och alla gångtrafikanter som vistas i vår stad. Framförallt ger kampanjen förutsättningar att diskutera våra barns och ungdomars situation där de ibland tvingas vistas i oskyddade miljöer på väg till/från skolan, fritids eller fritidsaktiviteter.

Stadens deltagande i kampanjen 2005 bör utökas och omfatta flera av stadens nämnder, vilka får delta utifrån sina egna förutsättningar.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Mikael Söderlund* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. återremittera förslaget till beslut
2. därutöver anföras.

Det är oansvarigt att fortsätta verksamheten med mobilitetsvecka utan att de frågor som är resta med anledning av tidigare försök har fått ett svar.

Under avstängningen gick Radio Stockholms trafikrapportör ut och bekräftade trafikproblem under större delen av den tid som avstängningen pågick. Vi efterlyser en fullständig redogörelse av de trafikproblem som uppstod i samband med avstängningen och inte bara information om vad som hände innanför avstängningen på Hornsgatan.

Under avstängningen gjorde inte Stockholm likt de andra europeiska städerna där projektet genomförts, dvs hänvisade inte bilister till alternativ parkering när parkeringsplatser på Hornsgatan försvunnit. Tvärtom finns uppgifter om att staden mycket nitiskt bötfällde många av dem som hade svårt att hitta parkeringsplats på grund av detta politiska jippo.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen uppmanas att underteckna manifestet för 2005 års kampanjer "I stan utan min bil" och "Den europeiska mobilitetsveckan" samt att staden deltar i den utsträckning som berörda nämnder bedömer det möjligt.
2. Trafiknämnden uppmanas att samordna stadens deltagande i kampanjerna.
3. Övriga berörda nämnder uppmanas att delta i kampanjerna inom ramen för sina respektive ansvarsområden och ordinarie budgetar.

4. Som svar på gatu- och fastighetsnämndens redovisning till fortsättning av arbetet med den europeiska mobilitetsveckan hänvisas i övrigt till vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 1 juni 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Leif Rönngren

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin och Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm och Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta att

1. återremittera förslaget till beslut
2. därutöver anföra.

Kristdemokraterna har i huvudsak stött ansträngningarna att underlätta för gående och cyklister och att bygga ut såväl de allmänna transportmedlen som underlätta omstigning mellan olika transportslag. Det är angeläget att det arbetet kan fortsätta. Innan planering för årets mobilitetsvecka går vidare är det dock angeläget att en rapport redovisas om de frågor som ställts med anledning av avstängningen av Hornsgatan 2004.

Staden gör vissa åtaganden genom att underteckna manifestet om "European mobility week" och "European car free day". Bland annat ska en permanent åtgärd för att underlätta omstigning från biltransport till kollektiva färdmedel. De är rimligt att denna åtgärd redovisas innan Kommunfullmäktige gör åtagandet att underteckna manifestet.

Det antecknades att *Kristina Axén Olin, Sten Nordin och Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm och Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) ej deltagit i kommunstyrelsens beslut med hänvisning till att återremissyrkandet ej bifallits.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade i september 2004 att Stockholms stad skulle delta i kampanjerna ”I stan utan min bil” och ”Den europeiska mobilitetsveckan” samt att gatu- och fastighetsnämnden skulle ansvara för den fortsatta handläggningen av ärendet.

Gatu- och fastighetsnämnden har nu gjort en utvärdering av arbetet under Mobilitetsveckan 2004. Kampanjen i Stockholm inriktades på folkhälsa, säkerhet och fördelarna med att gå och cykla och genomfördes i samverkan med flera förvaltningar inom staden och externa intressenter och organisationer. Under kampanjveckan arrangerades bland annat ett antal seminarier och under kampanjdagen ”I stan utan min bil” stängdes en del av Hornsgatan av för trafik. Nämndens kostnader för Mobilitetsveckan uppgick enligt ärendet till 1,3 mnkr.

Nämndens erfarenheter av deltagandet i Mobilitetsveckan är goda och nämndens bedömning är att Mobilitetsveckan är en viktig del i arbetet mot ett mer långsiktigt hållbart resande. Stockholmarnas inställning till 2004 års kampanj har enligt USK:s mätningar i huvudsak varit positiva. Gatu- och fastighetsnämnden har därför i december 2004 beslutat att inleda en planering inför en utökad kampanj under Mobilitetsveckan 2005. Ambitionen är att förbättra samarbetet med övriga nämnder och andra berörda och gatu- och fastighetsnämnden föreslår därför ”kommunfullmäktige att rekommendera stadens nämnder att delta”.

I mars 2005 inkom en inbjudan till att delta i den europeiska mobilitetsveckan och ”I stan utan min bil” från Naturvårdsverket och Vägverket. Huvudtemat för årets kampanjer är enligt inbjudan ”Smarta pendlare”.

Gatu- och fastighetsnämnden fick den 16 december 2004 en redovisning av utvärderingen och förslag till fortsättning på kampanjen ”I stan utan min bil” och deltagande i Mobilitetsveckan. Nämnden beslutade att godkänna redovisningen och fick i uppdrag att tillsammans med andra förvaltningar planera för ett genomförande av den europeiska Mobilitetsveckan år 2005 inklusive kampanjen ”I stan utan min bil”. Nämnden föreslog kommunfullmäktige rekommendera stadens nämnder att delta i detta.

Reservation anfördes av *Sten Nordin m.fl. (m)* och *Ulf Fridebäck m.fl. (fp)*, bilaga 1.

REMISSER

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat 7 april 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret prövade i samband med kommunfullmäktiges behandling av mobilitetsveckan 2004 stadens möjligheter att underteckna manifestet för kampanjerna "Den europeiska mobilitetsveckan" och "I stan utan min bil". Kontorets bedömning var att de allmänna riktlinjerna för kampanjerna stämmer väl överens med stadens arbete med att göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad och att kommunfullmäktige bör fatta det principiella beslutet om deltagande i kampanjen. Kontoret ansåg dock att beslut om åtgärder enligt de särskilda riktlinjerna för kampanjerna i tillämpliga delar bör fattas av berörda nämnder. Kontoret erinrade även att de särskilda riktlinjerna till viss del avser åtgärder som ligger utanför kommunens möjlighet att fatta beslut om och att berörda nämnder därmed får pröva vilka av dessa åtgärder som är möjliga att utföra.

Stadsledningskontoret kan nu konstatera gatu- och fastighetsnämnden inlett en planering inför mobilitetsveckan 2005 och att det har inkommit en inbjudan från Naturvårdsverket och Vägverket. Gatu- och fastighetsnämndens erfarenheter från 2004 års kampanjer är goda och nämnden visar på olika möjligheter att utöka kampanjerna och förbättra samordningen inom staden.

Stadsledningskontoret anser att fullmäktige även för 2005 bör ge kommunstyrelsen i uppdrag att underteckna manifestet för "Den europeiska mobilitetsveckan" och "I stan utan min bil" med reservationen att staden deltar i den utsträckning som berörda nämnder bedömer det möjligt. Kontoret anser vidare att gatu- och fastighetsnämnden/trafiknämnden ska samordna stadens insatser och att övriga berörda nämnder uppmanas att delta inom ramen för sina respektive ansvarsområden och ordinarie budgetar. Stadsledningskontoret förutsätter vidare att samarbetet med SL utvecklas med anledning av att huvudtemat för årets kampanjer är "Smarta pendlare".

Idrottsnämnden beslutade den 22 mars 2005 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till gatu- och fastighetskontoret.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen deltog 2004 i Mobilitetsveckan som gick under det europeiska tema "Safe streets for the children" Stockholm hade valt att bredda temat och fokusera på: folkhälsa och säkerhet samt fördelarna med att cykla och gå. Förvaltningens

engagemang bestod av flera delar. Dels ordnades ett halvdagsseminarium i samarbete med personalpolitiska avdelningen kring friskvård och dels genomfördes aktiviteter på Hornsgatan med informationsspridning och motionsaktiviteter.

Förvaltningen instämmer i att Mobilhetsveckan kan vara en del i ett arbete mot ett mer långsiktigt hållbart resande. Förvaltningen anser att fortsätta medverka i Mobilhetsveckan och anser vidare att detta är ett bland flera sätt att sätta fokus på en bra miljö och ändrade motions- och fritidsvanor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 15 mars 2005 att tillstyrka upprepningen av evenemanget "I stan utan min bil" 2005 och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Magnus Hellström* (m) enligt följande.

1. återremittera ärendet
2. därutöver anföra.

Det är oansvarigt att fortsätta verksamheten med en mobilhetsvecka utan att de frågor som rests med anledning av tidigare försök har fått ett svar. Under avstängningen av Hornsgatan bekräftade Radio Stockholms trafikrapportörer trafikproblem under större del en av den tid som stängningen pågick. Vi efterlyser en fullständig redogörelse av de trafikproblem som luppstod i samband med avstängningen. Till dessa hör rimligen den bild som tonat fram av att staden bötfällt dem som haft svårt att hitta parkeringsplats på grund av avstängningen, snarare än att hänvisa dem till alternativa parkeringar.

Reservation anfördes av *Anna Starbrink* (fp) enligt följande.

1. Överlämna och återropa följande svar på remissen.

Bilen är för många människor nödvändig för att vardagen skall gå ihop. För att klara resor till arbete, dagis och fritidssysselsättningar är bilden för många stockholmare oundgänglig. Trots detta väljer majoriteten att bedriva en regelrätt bestraffningspolitik mot alla de medborgare som är beroende av bilen i sin vardag. Det handlar om höjda parkeringsavgifter, fördubblade boendeparkeringsavgifter och på sikt höjda p-böter. Utöver detta kanske tusentals människor får betala över 12 000 kronor om året enbart för att ta sig till jobbet om de forcerade trängselskatterna börjar gälla nästa år.

En sådan politik straffar människor som ofta inte har något annat val än att använda bilen i sin vardag. Att i det läget besluta om ytterligare inskränkningar, så som bilfria dagar, sänder ytterligare signaler om bestraffning av bilister.

Bortsett från att en bilfri dag sänder fel signaler och straffar människor måste stadens ambition vara att det skall råda en god trafikmiljö för samtliga, trafikantgrupper alla dagar under året, inklusive fotgängare och cyklister. Denna typ av arrangemang

riskerar att främst drabba de rörelsehindrade som inte klarar att ta sig fram i staden utan motorfordon.

Särskilt uttalande gjordes av Viviann Gunnarsson (mp), Jan Valeskog (s), Reine Meyer-Strömberg (s), Ulla Jöhnk (s), Gunnar Björkman och Rolf Brattström (v) samt tjänstgörande ersättaren Mervi Mäkinen Andersson (s) enligt följande.

Mobilitetsveckan har en viktig roll att spela för att sätta fokus på trafikrelaterade frågor som klimatpåverkan, luftföroreningar, resandemönster och stadsmiljö. Det bör bli ett återkommande inslag. Vi ser gärna att mobilitetsveckan och aktiviteter i samband med den vidareutvecklas, tex. när det programinslag och vilka gator som skall beröras. Det material som finns och den erfarenhet som byggs upp kan användas för att rikta sig mot skolorna med särskilda aktiviteter under mobilitetsveckan. Det kan vara utställningar, tävlingar och liknande.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen påpekar att stockholmarna generellt varit positiva till kampanjen. Hela 92 procent tycker att det finns anledning att göra om den under 2005.

Bullret från vägtrafiken engagerar många stockholmare som är störda i bostäder, offentliga lokaler och parker. Även luftföroreningar är ett ämne som berör många stockholmare särskilt på Hornsgatan som är en av stadens värst drabbade gator. Avstängningen av Hornsgatan vid Mariatorget har gett effekt på utsläppen från trafiken även på andra delar av Hornsgatan.

Klimatfrågan är en av stadens utmaningar och trafikens bidrag till växthuseffekten är omfattande. Frågan är både lokal och global. Det är viktigt att visa på de möjligheter som stockholmarna har för att genom individuella val minska sin uppsläpp av växthusgaser. En bra mötesplats är för att sprida information, föra dialog och ta emot synpunkter under kampanjdagen. Till skillnad mot gatu- och fastighetsförvaltningen tror miljöförvaltningen att en vecka är för lång tid för medborgarna att delta i en mobilitetsvecka. Miljöförvaltningen tror att två dagar kan vara lagom men att ambitionsnivån höjs under de dagarna. Då kan en kraftsamling ske och fler aktörer kan involveras. Under 2004 avsatte miljöförvaltningen ca 7 500 kr samt 6

årsarbetsdagar för förberedelser, samt deltagande under kampanjdagen. För 2005 planeras 4 årsarbetsdagar för förberedelser och deltagande, ca 10 000 kronor är budgeterat för att kommunicera klimatfrågan på kampanjdagen.

Det skulle vara positivt om staden s företagare engagerades i större utsträckning under kampanjdagen och framförallt affärsidkarna på de berörda gatudelarna. Om de ska involveras bör det ske i ett tidigt skede.

Det kan vara intressant att dra nytta av erfarenheterna från Vattenfestivalen och Smaka på Stockholm för att göra kampanjen "I stan utan min bil" till en folkfest.

RESERVATIONER

Gatu- och fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Sten Nordin m.fl. (m) och Ulf Fridebäck m.fl. (fp) enligt följande.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutar

- Att återremittera ärendet
- Samt att därutöver anföras

Kontorets ärende utgör inget egentligt svar på skrivelsen rör trafikproblem i samband med avstängningen På Hornsgatan vilket inte redovisas av kontoret.

Under avstängningen gick Radio Stockholms trafikrapportörer ut och bekräftade trafikproblem under större delen av den tid som avstängningen pågick. Vi efterlyser en fullständig redogörelse av de trafikproblem som uppstod i samband med avstängningen och inte bara information om vad som hände innanför avstängningen på Hornsgatan.

Under avstängningen gjorde inte Stockholm likt de andra europeiska städerna där projektet genomförts, dvs. hänvisade inte bilister till andra alternativ parkering när parkeringsplatser på Hornsgatan försvunnit. Tvärtom finns uppgifter om att staden mycket nitiskt bötfällde många av dem som hade svårt att hitta parkeringsplats på grund av detta politiska jippo.

Redovisning från gatu- och fastighetskontoret angående genomförande och utvärdering av Mobilitetsveckan 2004.

Bakgrund

Den europeiska mobilitetsveckan är en årlig kampanj som genomförs samtidigt i Europa, den 22 september. Hela kampanjen var från början en manifestation för en bilfri dag, "I stan utan min bil" som startade i Frankrike 1998. Sedan dess har kampanjen fått stor uppslutning, bland annat i Italien och Frankrike. År 2002 utvidgades kampanjen till en Europeisk mobilitets-vecka, den 16-22 september, som kopplades till "I stan utan min bil".

År 2003 deltog 1480 orter i "I stan utan min bil" i världen. År 2004 deltog 60 kommuner i Sverige i kampanjen "I stan utan min bil" och 13 av dessa deltog fullt ut i mobilitetsveckan.

Stockholm deltog för första gången i "I stan utan min bil" år 2003 med en liten satsning på Götgatan. Den 2 mars beslutade Gatu- och fastighetsnämnden att Stockholms stad ska delta i den Europeiska mobilitetsveckan 2004 samt "I stan utan min bil". Den 17 augusti godkänd nämnden kontorets förslag till upplägg för årets kampanj.

Syfte och mål

Syfte

Syftet med kampanjen är att uppmärksamma hur stadstrafiken påverkar vår miljö och livskvalitet. Mobiliteitsveckan ska lyfta fram den goda stadsmiljön, inte bara renare luft utan stadens kulturella och sociala värden. Kampanjen ska uppmuntra alternativ till ensamåkande i bil genom att lyfta fram cykling, gång, kollektivtrafik, folkhälsofrågor och trafiksäkerhet med mera.

Långsiktigt mål

Det långsiktiga målet för kampanjen är att förändra människors resemonster från bilåkning till alternativa transportsätt. Detta för att erhålla tätortsmiljöer med renare luft, mindre buller, mindre intrång och barriäreffekter, orsakade på grund av trafiken. Kampanjen bör också knytas till det strategiska arbete som rör hållbara transporter, som utförs av kommunen och andra aktörer. Ett hållbart resemonster leder till trivsammare stadsmiljöer och ökad livskvalitet, med bland annat renare luft, minskat buller, säkra trafikmiljöer och förbättrad hälsa.

Mål för kampanjen

Medborgare, företag och organisationer:

- ? Ska informeras om alternativen till ensamåkandet i bil; cykel och gång.
- ? Ska informeras om pågående arbeten och projekt som genomförs i staden för att förbättra miljön och säkerheten i trafiken.
- ? Ska informeras om hur de kan förbättra sin, sina barns och personalens hälsa.

Tema för året

Det europeiska temat för årets kampanj var "Safe streets for children". Stockholm valde att bredda temat och fokuserade på: folkhälsa och säkerhet samt fördelarna med att cykla och gå.

Organisation

Övergripande organisation

Stockholm stads deltagande genomfördes i samverkan med flera av stadens förvaltningar, externa intressenter och frivilligorganisationer. Gatu- och fastighetskontoret var huvudman för kampanjen. Projekt Samverkan för hållbart resande fick i uppdrag av gatu- och fastighetskontoret att tillsammans med kontoret samordna, leda och administrera kampanjen.

En övergripande arbetsgrupp skapades för kampanjen med representanter från förvaltningar i Stockholms stad, organisationer och aktörer. Arbetsgrupper skapades för de olika delområdena barn, cykling och folkhälsa.

Medverkande aktörer

Förvaltningar inom staden

- ? Gatu- och fastighetskontoret
- ? Miljöförvaltningen
- ? Stadsbyggnadskontoret
- ? Idrottsförvaltningen
- ? Personalpolitiska enheten, Stadshuset
- ? Maria-Gamla stan stadsdelsförvaltning

Organisationer och aktörer

- ? Naturvårdsverket
- ? SL
- ? Landstinget i Stockholms län
- ? NTF
- ? Vägverket
- ? Länsstyrelsen i Stockholm
- ? Cykelfrämjandet
- ? Naturskyddsföreningen

Övriga aktörer som har medverkat under kampanjen är: Stadsmuseet, Tekniska museet, Korpen, STAR (Idrottsförening i Stockholm stad), Cykelhistoriska föreningen, Hammarby idrottsförening, Reimersholme idrottsklubb, Stockholms bouleförbund, Fältbiologerna, Kollektivtrafikant Stockholm med flera.

Kontakter med företag

Kontakter togs, via brev, med berörda företag i området för att de skulle ha kännedom om avstängningen och kunna planera för eventuella ändringar i transporter på grund av avstängningen. Företagen bjöds även in för att medverka under "I stan utan min bil". Tyvärr bjöds företagen in sent och inget företag hörde av sig för att medverka.

Mobilitetsveckan

Seminarier

Årets seminarier utgick från kampanjtemat för mobilitetsveckan; "Folkhälsa, trafiksäkerhet samt fördelarna med att cykla och gå". Fyra olika seminarier arrangerades:

Barn och trafik

Två seminarium om barn och trafik hölls den 16 september (för- och eftermiddag). Tema för båda seminarierna var: "Håller våra barn på att bli en baksättesgeneration?" Målgrupp: Rektorer, politiker, och tjänstemän (förmiddag) samt lärare och pedagoger (eftermiddag).

65 personer deltog på förmiddagen samt 102 personer på eftermiddagen. Seminarierna var mycket uppskattade, enligt utvärderingen. Många lärare har blivit inspirerade om hur de kan arbeta med trafik, hälsa och miljö i skolan.

Friskvård

Ett seminarium i friskvård arrangerades den 17 september (eftermiddag).

Tema: "Må bra-hitta balansen"

Målgrupp: Personal, hälsocoacher inom Stockholms stad.

40 personer deltog på seminariet som uppskattades, enligt utvärderingen.

Cykling

Två cykelseminarier arrangerades den 20 september (för- och eftermiddag).

Tema förmiddagen: "Samhällsnyttan med cykling och cykelvägar".

Målgrupp: Tjänstemän och politiker.

Tema eftermiddagen: "Cykling, en ren vinst för individen och företaget".

Målgrupp: Företag, personal som ansvarar för personal, miljö och marknadsfrågor.

50 personer deltog under seminariet "Samhällsnyttan med cykling och cykelvägar" och 22 personer deltog under seminariet "Cykling, en ren vinst för individen och företaget".

Seminarierna var mycket uppskattade, enligt utvärderingen. Flera företag bland annat Scania och Astra är intresserade av att arbeta med cykelkampanjer gentemot personalen inom sina företag.

Bilpool

Två bilpoolsseminarier arrangerades den 21 september (för- och eftermiddag). Tema på förmiddagen: "Bilen som spargris".

Målgrupp: Tjänstemän i kommunal förvaltning/bolag

Tema på eftermiddagen: "Bilen som tillval".

Målgrupp: Bostadsbranschen.

40 människor deltog under seminariet "Bilen som spargris" och under seminariet "Bilen som tillval" deltog 25. Seminarierna uppskattades mycket, enligt utvärderingen och har stimulerat arbetet med att planera för etablering av fler bilpooler.

Veckans övriga aktiviteter

Under mobilitetsveckan arrangerades också cykelguidning, historiska cykelturer och stadsvandringar runt om i staden.

Cykelguidning

Cykelguidningen genomfördes med hjälp av guider från Cykelfrämjandet. Fem cykelturer genomfördes med turer runt Södermalm, Brunnsviken, Nackareservatet, Ekerö och på Stockholms centrala gator. I genomsnitt följde 10 cyklister med per cykeltur.

Historiska cykelturer

Historiska cykelturer med temat "På Söders baksidor och kajer" genomfördes vid tre tillfällen och arrangerades i samarbete med Tekniska museet och Cykelhistoriska föreningen. 10 cyklister följde i genomsnitt med per cykeltur.

Historiska stadsvandringar

Historiska stadsvandringar i Gamla stan och på Södermalm genomfördes vid fyra tillfällen i samarbete med Stadsmuseet. Vandringarna genomfördes i Gamla stan och i Katarina Sofia stadsdelsområde (Katarinaberget). I genomsnitt följde 15 personer med per vandring.

Telehistoriska vandringar

På temat "Annorlunda historier från Gamla Stan" genomfördes telehistoriska vandringar i samarbete med Tekniska museet vid två tillfällen under mobilitetsveckan. I genomsnitt följde 15 personer med per vandring.

”I stan utan min bil”

Kampanjområde

En del av Hornsgatan, mellan Maria Torget och Torkel Knutssongatan, valdes ut som årets kampanjområde för den 22 september. En särskild trafikanordningsplan (TA-plan) togs fram för området. Tillstånd för trafikavstängningen samt markupplåtelse för platsen söktes hos Polismyndigheten i Stockholms län. Avstängning av det aktuella kampanjområdet pågick mellan kl 10-21. Trafiktjänsten på gatu- och fastighetskontoret genomförde avstängningen. Inhyrda vakter bemannade bommarna vid avstängningarna. På en del av det avstängda området, mellan Maria Torget och Timmermansgatan, gick den befintlig busstrafiken i gångfart.

Aktörernas medverkan

En mängd aktörer (se ovan) fanns på plats och informerade i de olika tematälten: cykling, miljö, barn och gång samt idrott och boule.

Exempel på informationsinsatser:

- ? Besökare erbjöds att testa sin klimatprofil, det vill säga mäta hur mycket koldioxid som de som individer bidrar med. Klimatprofilen genomfördes av Klimatkampanjen på Miljöförvaltningen.
- ? Gatu- och fastighetskontoret genomförde en enkätundersökning bland fotgängare, som handlade om hur de gående upplever trafiksituationen i staden.
- ? Gatu- och fastighetskontoret tog emot synpunkter på stadens cykelbanor och cykelfält. Gratis cykelkartor delades även ut.
- ? NTF informerade om trafiksäkerhet genom att visa med en lastbil på plats hur svårt det är för lastbilschaufförer att se cyklister i trafiken. NTF visade även cykelhjälm på plats.
- ? Stadsbyggnadskontoret visade utställningen ”Stockholm 2030” vars syfte är att skapa en plattform för diskussion och dialog om Stockholms framtida stadsbyggande.
- ? Projekt ”Säker och lekvänlig skolväg” delade ut bollar och rep till barn för att uppmuntra rörelse och motion.
- ? Idrottsförvaltningen informerade om sina idrotts- och friluftaktiviteter på stadens anläggningar med mera.
- ? Enklare hälsotester genomfördes på plats av Korpen och Landstinget i Stockholm.
- ? Korpen instruerade stavgång längs kampanjområdet.
- ? Cykelhistoriska föreningen visade och berättade om äldre cyklar.
- ? Information om bilpool genom projekt Samverkan för hållbart resande och City Car Club
- ? Stockholms bouleförbund instruerade hur man spelar boule på en tillfälligt uppbyggd boulebana på Hornsgatan.
- ? Idrottsföreningar (Hammarby bandy och Reimersholme IK) fanns på plats med ett fotbollsmål och besökarna kunde testa skothastigheter på mål.
- ? Närproducerade äpplen delades ut till cyklister vid Slussen på morgonen.

- ? Barnen fick köra SL:s minielbussar och ta "körkort".
- ? Tipspromenad längs det avstängda stråket med frågor hos de olika aktörerna.

Scenuppträdande

En stor scen placerades på Hornsgatan (vid korsningen Timmermansgatan). Konferencier Kim Rydeheim höll ihop scenprogrammet under dagen. Det var en mängd aktiviteter och uppträdande, till exempel BMX-cykling, musikuppträdande, gympauppträdande, information från aktörerna med mera.

Politikermedverkan

Dagen avslutades med en politikerutfrågning där inbjudna politikerna skulle diskutera ämnet barn, hälsa, trafik och miljö och temat: "Håller våra barn på att bli en baksättesgeneration?" Kim Rydeheim var moderator.

Webbsida

Vi gjorde en webbsida, www.stockholm.se/mobilitetsveckan med information om mobilitetsveckan, "I stan utan min bil" och med länkar till deltagande aktörer och till den europeiska kampanjens sida. Via webbsidan var det även möjligt att anmäla sig till seminarierna.

På www.stockholm.se och gatu- och fastighetskontorets ingångssida flaggades det även för aktiviteter under mobilitetsveckan (seminarierna, vandringar med mera) samt om aktiviteter under "I stan utan min bil" på Hornsgatan.

Informatörerna på stadsdelsförvaltningarna uppmanades länka till hemsidan samt att flagga för aktiviteter och seminarier. Några stadsdelsförvaltningar, bland annat Maria-Gamla stan och Hägersten, lade ut information om mobilitetsveckan och "I stan utan min bil" på sina hemsidor och annonserade även på deras stående sidor i lokaltidningarna. Flera deltagande aktörer länkade också till kampanjens sida från sin webbsida.

Informationsmaterial

Ett samlat seminarieprogram för mobilitetsveckans fyra seminarier togs fram. Arbetsgrupperna för seminarierna tog även fram egna separata inbjudningar som avsåg deras seminarier.

Ett informationsblad togs fram för mobilitetsveckan med kortfattad information om bakgrund och syfte med kampanjen och information om aktiviteter. Informationsbladet och seminarieinbjudan spreds till stadsdels- och fackförvaltningar genom en inbjudning till direktörer, informatörer, agenda 21-samordnare samt personalansvariga med uppmaning att sprida informationen bland sina anställda och kollegor. Inbjudan till seminarierna spreds även via deltagande aktörerna till andra nätverk.

Ett dagsprogram för "I stan utan min bil" den 22 september togs också fram med information om tider och programpunkter på scenen med mera.

Övrig intern information

I St Eriksnytt (som bifogas stockholms stads lönekuvert), samt i Staden & vi (Gatu- och fastighetskontorets personaltidning) skrevs det även om mobilitetsveckan med information om seminarium, aktiviteter, webbsidan med mera.

Annonsering

Annonsmaterial togs fram för publicering i tidningar och affischering på parkeringsautomater med budskapet: "Gör en insats för dig själv och miljön i Stockholm - Rör på dig!". Annonsering genomfördes v 38 och 39 i DN, SvD, Metro, Stockholm City (två gånger per tidning) samt i de lokala stadsdelstidningarna. Annonsering på stadens parkeringsautomater genomfördes också v 38 och 39. Under spalten "Hallå stockholmare" som är Stockholms stads stående kolumn i Metro fanns också text publicerad om mobilitetsveckan i vecka 36 respektive 38.

Uppmärksamhet i media

Många tidningar har uppmärksammat mobilitetsveckan och "I stan utan min bil". Främst uppmärksammades "I stan utan min bil" på Hornsgatan, men det skrevs även artiklar när mobilitetsveckan startade den 16 september. Uppmärksamheten var övervägande positiv och media hade uppfattat syftet med att kampanjen. Kampanjen fick bland annat uppmärksamhet i:

- ? DN
- ? SvD
- ? Metro
- ? Stockholm City
- ? Södermalmsnytt
- ? SVT, ABC
- ? Radio Stockholm

Utvärdering

Effektmätning

En effektmätning av annonseringen inför "I stan utan min bil" om hur stockholmarna hade uppmärksammat mobilitetsveckan och vad man tyckte genomfördes av utrednings- och statistikkontoret, USK. Mätningen genomfördes via telefonintervjuer med ett urval om 400 stockholmare. Telefonintervjuerna startade den 24/9 i direkt anslutning till mobilitetsveckan och pågick v 40 och 41.

Sammanfattningsvis visar undersökningen att:

- ? Knappt två tredjedelar uppmärksammade mobilitetsveckan. 90 procent av dem hade hört talas om avstängningen av Hornsgatan.
- ? De flesta hade hört talas om kampanjen genom reportage i tidningar (67 procent) och reportage i radio och TV (41 procent). 6 procent hade sett annonserna i tidningarna.
- ? 5 procent deltog under mobilitetsveckan, varav de allra flesta på Hornsgatan.

- ? Inställningen till kampanjen och budskapet är mycket positiv. 92 procent var mycket eller ganska positiva till kampanjen. Bland åldersgruppen 18-34 var 85 procent mycket positiva.
- ? Enbart 4 procent kände till att det var Stockholms stad och Gatu- och fastighetskontoret som arrangerade kampanjen.
- ? Två tredjedelar av stockholmarna tror att deras resor påverkar miljö, hälsa och ekonomi. Störst upplevs påverkan på den egna hälsan, nästan 70 procent.
- ? Två tredjedelar brukar låta bilen stå (1-3gg/v) och färdas på annat sätt när det är möjligt.
- ? Två av fem kan tänka sig att åka mer kollektivt än de gör idag och varannan kan tänka sig att cykla mer än de gör idag.
För den som är intresserad av hela undersökningen så finns den under www.stockholm.se/mobilitetsveckan.

Enkät på plats

En enkät delades ut på plats till besökare på Hornsgatan. Av de 54 personer som svarade visade enkäten att:

- ? 82 procent tyckte att "I stan utan min bil" är ett mycket bra eller ganska bra initiativ.
- ? Tre fjärdedelar tyckte att "I stan utan min bil" är ett mycket bra sätt eller ganska bra sätt att få människor att röra på sig mer och att göra en insats för miljön.
- ? 79 procent tyckte att man ska genomföra "I stan utan min bil" igen.
- ? 69 procent tyckte att Hornsgatan var ett bra val av gata.

Synpunkter från deltagande aktörer

Aktörerna var mycket nöjda med årets kampanj och vill gärna delta nästa år. Aktiviteter och program uppskattades. Trots det dåliga vädret kom det mycket folk till Hornsgatan. Kampanjen erbjöd dem en bra möjligheter att kommunicera med stockholmarna.

Synpunkter som framkom var:

Generellt:

- ? Kampanjen borde utvecklas till en hel kampanjvecka med ett utökat program. Årets kampanj för medborgarna var främst inriktad på den 22 september på Hornsgatan.
- ? Informationen i kampanjen kan bli tydligare och mer enhetlig. Alla förvaltningar och organisationer måste engagera sina egna informatörer för att spridning av informationen ska fungera.
- ? Det var stort fokus på cykling under kampanjen. Detta upplevdes som både positivt och negativt.

Aktiviteter under mobilitetsveckan:

- ? Seminarierna fungerade bra generellt och det kom många besökare. Tyvärr var ingen press inbjuden för att skriva om seminarierna. Seminarierna skulle även kunna vara mer publika och riktade till allmänheten och inte enbart till tjänstemän.

? Cykelturerna och vandringarna med mera under mobilitetsveckan uppskattades men annonseringen av aktiviteterna var för dålig.

”I stan utan min bil”

- ? Kampanjområdet ansågs lite färglöst. Tälten och området borde vara mer tilltalande och enhetligt utformade.
- ? Att Stockholms stad och Gatu- och fastighetskontoret var arrangör skulle framkommit bättre på plats. Generell information om staden efterfrågades också.
- ? Det borde varit möjligt att erbjudas att ta en kopp kaffe inom kampanjområdet.
- ? El- och internetanslutningar på plats måste planeras i god tid för att fungera bättre.

Avstängningen och dess konsekvenser

Avstängningen av Hornsgatan fungerade bra. Planeringen av kampanjen genomfördes i tid. Avstängningen fungerade bra på plats. Vakterna vid avspärningarna gjorde också ett bra jobb. De flesta människor som berördes av avstängningen var positiva till kampanjen, endast ett fåtal klagade. Det som upplevdes som lite problematiskt var att det stod kvar parkerade bilar inom det avstängda området på förmiddagen, trots att parkeringsförbud rådde. Parkeringsvakter kontaktade ägarna och bilarna försvann innan kampanjen startade.

Självklart kan inte en avstängning av en del av en gata som Hornsgatan gå förbi helt obemärkt för biltrafiken. Vid val av del av Hornsgatan valde vi dock den del av Hornsgatan, som om den stängdes av skulle påverka trafiken minst. Alternativa färdvägar fanns i Söder Mälarstrand, så påverkan torde vara mest lokal för de som skulle till och från fastigheterna utmed den avstängda delen. Det var dock möjligt att nå dessa bakifrån från parallellgatorna. Vi valde också en tidpunkt så att det skulle vara möjligt att ordna varuleveranser på morgonen. Inga särskilda händelser till följd av avstängningen har rapporterats till Trafik Stockholm. Vid 11-tiden den 22 hade rapporterades en stillastående lastbil på Hornsgatan mellan Varvsgatan och Lignagatan. Detta hade säkert påverkan på framkomligheten denna dag, men var knappast beroende av kampanjaktiviteterna.

Synpunkter från företag

Kampanjen lockade många människor som promenerade på Hornsgatan den 22 september och butiker, caféer och restauranger fick förmodligen många besökare.

Ett fåtal synpunkter och klagomål från företag på det berörda området har tagits emot, via mejl och fax. Synpunkterna handlar främst om svårigheter att transportera varor till det avstängda området. Detta kunde i de flesta fall lösas genom att distributionen av varor, genomfördes innan kl 10 då avstängningen började.

Kostnader

Genomförandet har kontoret lagt ner 1,3 miljoner kronor. I kostnaderna ingår projektledning, framtagande av informationsmaterial och annonsering, en del av genomförandet av seminarierna, iordningställande av kampanjområdet på Hornsgatan (täkt, el, scen, konferencier m.m.), avstängning av Hornsgatan, cykelkarta samt uppföljning. Deltagande aktörer har stått för sina egna kostnader för deltagande (personal, informationsmaterial m.m.). Kontoret har ansvarat för genomförande av barn och trafikseminariet. Övriga seminarier har deltagande aktörer ansvarat för.

Slutsatser

Positivt

Stockholmarnas inställning till kampanjen och budskapen är mycket positiv, enligt USK:s undersökning. 92 procent, bland de som uppmärksammat kampanjen, uppgav att de är mycket eller ganska positiva till kampanjens budskap. Det är främst syftet att få stockholmarna att röra på sig mer som uppskattades. Enligt utvärderingen från USK finns det även en hög potential bland medborgarna att fler ska röra på sig mer och att åka mindre ensam i bil, genom till exempel att gå och cykla mer.

Det har också varit ett positivt och mycket lyckat samarbete mellan förvaltningar i Stockholm stad och andra organisationer och aktörer. Medverkande aktörerna uppskattade kampanjen och såg den som en bra möjlighet att möta och kommunicera med medborgare. Samtliga aktörer som medverkat vill även vara med och delta nästa år.

Kan utvecklas

Kampanjen bör utvecklas till en riktig kampanjvecka med ett utökat program för medborgarna att kunna delta i under hela mobilitetsveckan. Detta bör göras genom ett utökat samarbete med stadsdelsförvaltningarna så att fler aktiviteter kan arrangeras i fler stadsdelsområden, till exempel i ytterstaden. Det är också viktigt att hela planeringen av mobilitetsveckan i ett tidigt skede förankras hos stadsdels- och fackförvaltningar samt att informatörerna på respektive förvaltning i god tid kan engageras för att sprida information om kampanjen inom sina organisationer.

Budskapen för kampanjen bör utvecklas mer och kommuniceras tydligare så att alla aktörer håller enhetliga budskap och profil i sin kommunikation. En kommunikationsplan som gäller för alla arbetsgrupper och aktörer bör arbetas fram inför kampanjen nästa år. Miljöfrågan kan även belysas ytterligare i kampanjen.

Även samarbetet med skolor bör inför nästa år utvecklas mer inom kampanjen. Barn och ungdomar är en viktig målgrupp eftersom det är under barn - och skolåren som barnens resevanor, kunskap om miljö, hälsa, trafik och säkerhet grundläggs.

Viktigt är också att utveckla samarbetet ytterligare med SL inom kampanjen. Kollektivtrafiken är det stora alternativet till ensamåkning i bil och SL har en viktig roll i kampanjen även om man inte väljer att ha kollektivtrafik som huvudbudskap.

Samarbetet med företag inom det område, som planeras att stängas av, bör utvecklas. Företagen bör i ett tidigt skede bjudas in för att erbjudas att vara med och medverka i kampanjen.

Inför kommande år kan kampanjen också samarbeta med de projekt som genomförs inom ramen för Stockholms mobilitetscentrum. Detta möjliggör en utökad plattform och nätverk, med till exempel företag, för kampanjen.

Mobilitetsveckan 2005

Erfarenheterna av att delta i Mobilitetsveckan är positiva. Allmänheten är positivt inställd och det finns en potential till ett förändrat beteende mot mer hälsosamma och långsiktigt hållbara transportsätt. Mobilitetsveckan kan vara en del ett mer långsiktigt arbete mot ett mer långsiktigt hållbart resande. Mobilitetsveckan kan också vara ett bra tillfälle att lyfta upp det samlade arbetet med Mobilitetscentrum som kontoret just startat. Kontoret föreslår därför att staden deltar i nästa års Mobilitetsvecka och kampanjen "I stan utan min bil" och att kontoret får i uppdrag att planera för deltagandet. Kontoret kan återigen fungera som samordnare för stadens deltagande, men mer tydliga riktlinjer om stadens deltagande bör gå ut från kommunledningen till deltagande nämnder/förvaltningar. Om planeringen börjar redan nu kan kontoret återkomma till gatu- och fastighetsnämnden med ett förslag till upplägning av Mobilitetsveckan redan tidigt under våren, vilket skulle underlätta genomförandet. Upplägningen kommer att samordnas med arbetet med Mobilitetscentrum. Erfarenheterna från årets Mobilitetsvecka kommer att tillvaratas.